

De vil bryde sig ind i vort Hus

Taler

Bjørnstjerne Bjørnson

Dato

4 juli 1892

Sted

Tullinløkken, Kristiania

1 Som man roper til Fjeldet, faar man Svar - det Svar som jeg nu kan staa og læse i
Ansigterne her paa Pladsen, indrammet i Tullinløkkens umaadelige Firkant.
Det er saa storstilet og klart, at jeg tror, det kan læses paa Slottet. Jeg tror, at de
endogsaa kaa stove sig det til i Sverige.

5

Det er ikke første Gang, at en norsk Folkeforsamling har svaret paa svenske
Forsøg paa at krænke norsk Retsfølelse og norsk Ret. Her har engang samlet sig
et Folketog til Johan Sverdrup. Det var i det absolute Vetos Dage. Da havde vi
alle en sikker Følelse af, at dersom Kongen fik adsolut Veto i norsk Grundlov,
10 saa var det Svensken, som fik det. Og jeg tror, at dersom Højre den Gang tvilte
paa det, saa har de af det, som er hændt i de sidste Maaneder, faat Vished for det
samme, de ogsaa.

Naar denne Forsamling er saa utvilsomt meget større end den, som samlede sig i
15 det absolute Vetos Dage, da er det først og fremst, fordi norsk Selvfølelse har
voxet siden den Tid. Men der er kommet et Moment med. Paa den Maade, som
de denne Gang forsøger paa at trænge ind i vort Hus, bryde ind i vort Hus, paa
den Maade er det aldrig sket før! Jeg siger "bryde ind i vort Hus". Da gaar jeg ud
fra, at Herrer i det norske Hus er - ialfald indtil videre - det norske Flertal. Og
20 dersom vi i dette Øjeblik havde Opløsningsret, saa skulde de finde, at om Folket
nu gik til Valg, vilde ikke engang 20 Højretingmænd finde tilbage til deres
Pladse!

Det er altsaa, siger jeg, at bryde ind i et Hus, naar de vil krænke et saadant
25 Flertals Ret og afsætte det og lade et Mindretal komme til. Se - tidligere i Vinter,
da vor Regjering havde forberedt et Forslag om egne Konsuler, da fulgte svenske
Statsraader ind med Kongen; og lidt efter hørte vi at den norske Regjering
skulde gaa. Det vilde være at gaa direkte ind igjennem Døren, - det vilde være at
bryde sig ind, men dog at gaa igjennem Døren. Men denne Gang har de forsøgt,

om de ikke kunde tilintetgjøre norsk Ministeransvarlighed - om de ikke kunde faa det saadan laget, at den blev til Haan og latter.

35 Dersom de havde raadet Kongen til at sige Nej til en Stortingsbeslutning som havde ogsaa Regjeringens Bifald, - dersom de havde raadet Kongen til at sige Nej og raadet ham til at tage sig et Ministerium - af Højre, som var villigt til at tage Ansvaret for hans Nej, saa var det rigtignok at bryde gennem Døren, fordi Højre er i Mindretal; men det var ærligt!

40 Men istedetfor det har de denne Gang prøvet, om de ikke kunde faa Kongen til at sige Nej, mens han havde en Venstreregjering siddende, og naar han saa havde faat en Højreregjering i Stedet, saa var der ingen, som tog Ansvaret for hans Nej. Dersom det der kunde lykkes, saa var det netop i de store Sager aldeles forbi med norsk Ministeransvarlighed i Norge.

45 Jeg gjentar mit Billede: At gaa gennem Døren, selv om det sker med Vold, er da endelig en ærlig Sag; for da er man sin Gjerning kjendt. Men at forsøge at komme bag paa nogen gennem vinduet -! Man plejer at sige om den fremmede Mand, som vil ind igjennem Vinduet, at hans Hensigter umulig kan være
50 reelle. Og dersom vi trængte et Bevis paa, at de ikke har nogen rigtig Tro til sin Sag, at de ikke har god Samvittighed, saa ser vi det, naar de prøver et saadant Middel.

55 Nu var den Regjering, vi har, aarvaagen. De gik rundt Huset; men de fandt intet Vindu aabent.

Det er Skam at sige: De forsøgte at bruge en norsk Venstreregjering paa den Maade først i Stockholm, og jamæn forsøgte de paa det her igjen! De Raadgivere i Sverige, som har faat istand et sligt Forsøg, de skulde ha Skam; ti de kaster
60 Skam paa sine egne Statsmænd og paa sin egen offentlige Karakter. Forsøg paa den Maade paa at tilintetgjøre norsk Ministeransvarlighed, - det er Rænkespil.

Hvad vil nu hænde, siden det ikke lykkedes?

65 Der er naturligvis blot én Maade at gaa ind paa, og det er gennem Døren. Og vi har set Bladene fortælle, at Emil Stang har været flittig ved Laasen i disse Dage. Men vi har endnu ikke hørt, at han har sat Brækjernet til.

70 Ja, nu er der altsaa to Tilfælder, hvis de kommer ind og agerer Herrer -:

Det første Tilfælde er, at de gaar ind - paa svenske Raad naturligvis - gaar ind og til den store Sag, som ligger uløst, og da gir Kongen det Raad at sanktionere Sagen. Hvad vil saa hænde? Jo, - at hele det norske Folk sætter sig ned og gjætter
75 og gjætter paa en Gaadeleg, - det vil sige: "Hvorfor maatte Venstreregjeringen gaa?" Derfor, at den havde raadet Kongen til at sanktionere Konsulatsagen. Næste Spørsmål: "Hvorfor maa Højregjeringen sidde?" Derfor, at den har raadet Kongen til at gjøre det samme.

80 Jeg tror ikke, at de derved egentlig gjør Kongemagten nogen stor Tjeneste. For det der kommer i betænkelig Grad til at ligne, naar et Barn skal ha Medicin. Dersom det er den stygge Dada, som rækker Skeen frem, saa knytter lille Milla Munden til og trækker det søde Hodet væk. Men dersom det er den pene Mama, som giver Skeen, saa tar Milla og svælger Medicinen med en sur Mine.
85 Som sagt, jeg tror ikke, at de gjør Kongemagten nogen Tjeneste ved at fare saadan med den. Mig kan det nu være Sligtslag; men jeg er sikker paa, at der er mange i begge Lande, som synes det er at fare ilde med Kongemagten.

Og hvordan farer de saa med sig selv? For at bli i Billedet med Medicinen, saa
90 kommer de den ene Gang til at spytte Medicinen ud og den andre Dagen til at slikke den i sig igjen.

Men saa er det det andet Tilfælde.

95 Det andet Tilfælde det er, at naar de som Mindretalsregjering altsaa gaar løs paa Døren og skal bryde sig ind, saa staar naturligvis Svenskerne paa næste Hushjørne og gjør gode Miner til det. Naar de saa kommer ind - ja jeg tror ikke, at de egentlig da kan tage til Motto og Skjoldmærke: "Fred være med eder!" Jeg tror, at Kampen kommer til at fortsættes, og at den da maa bli saa haard og saa
100 uafladelig, at om der skulde revne en Buxe for dem, faar de aldrig Tid til at bøte den engang. Og det kan saamæn gjerne være, at de blir saavidt afspærret, at de kommer under Sultekur. Det er jo nu om Sommeren, Folk rejser til Bad for at komme paa Sultekur frivillig. Men jeg tror ikke, at de da behøver at rejse til Bad; de faar den alligevel.

105

Og kanske de da ogsaa bringer Kongemagten paa Sultekur i Norge.

Men et Gode vil det ha, dersom det gaar til paa den sidste Maaden. Her var før
110 det Komadiespil, at naar vi vilde ha egne Konsuler, saa sagdes det, at det var mod
norsk Lov og Rigsakt. Der var mange Jurister som stod op og viste, at naar vi
vilde ha egne Konsuler, vi, som er den anden sjøfarende Nation i Europa, da
skulde vi først gaa til Svenskerne og bli enige med Svenskerne - og derpaa tilbage
til os selv og bli enig med os selv.

115 Men dersom det gaar an, at en Højregering, som er et Mindretals - og i denne
Sag et overmaade lidet Mindretals - kan gaa ind og spille Herrer i vort hus paa
Raad og Ønske af Svensken, saa er det synligt for Alverden, under hvis
Kommando dette Land staar. Da kunde for den Sags Skyld Landet gjerne være
120 besat af svenske Tropper, ti da vilde det ogsaa akkurat gaa saadan til. Og da
kanske Udlandet vilde forstaa, hvem der i denne Sag, har havt Ret fra først til
sidst. Da vilde de forstaa, at vi fremdeles kjæmper for vor Selvstendighed, saadan
som vi har gjort det fra 1818 af, da denne Kamp begyndte.

125 Vi staar i Forhold til Sverige. Vi er forenet med Sverige. I denne Forening er der
to udvortes Momenter, - det er Kongedømmet og Forsvarsforbundet.

Jeg vil sige nogle Ord om begge.

130 Det norske Kongehus er - det ved vi allesammen - ikke norsk og ikke gammelt. I
de 80 Aar snart, som det har været Kongehus, har det tilsammenlagt ikke været 3
Aar her i landet. Selvfølgelig saa elskværdige og saa begavede Personligheder som
mange af de Konger eller alle har været, saa har de vundet mange gode Venner
her i Landet. Men for at faa et Forhold til Folket maa der andet til og navnlig
135 maa der Gjæringer til.

Saa kommer det til, at det begyndte med at være fremmed baade i Sverige og
Norge. Men for hver Generation, som gaar, blir det naturligvis mere svensk. Og
man kan skjønne, at det i den Kamp, som vi nu har med Sverige, vækker
140 adskillig Bekymring i Norge. Og denne Bekymring kan alene stanses ved, at der
kommer Gjæringer, - og da først og fremst den Gjærning, at enhver norsk
Konge ogsaa er norsk Konge.

Jeg vil her sige - i Overensstemmelse med norsk Historie, Med norsk
145 Folkekarakter - at det norske Folk er et loyalt Folk, som aldrig kommer til at
bruge andet end loyale Midler. Enten det er utilfreds eller ikke, loyalt gaar det

norske Folk frem! Men samtidig tror jeg, at jeg bør minde om, at det at krænke en loyal Mand, det er altid farligere end at krænke en illoyal og svag. Den loyale
150 Mand kan bruge sine loyale Midler ganske anderledes virkningsfuldt end den illoyale. Jeg tror, de skal betænke sig, før de gaar videre med den Sort, som de har begyndt med her.

Saa er det det andet, nemlig Foreningen, - jeg mener Forsvarsforbundet.
155

Det er ikke saa, at Forsvarsforbundet er til for Kongehusets Skyld; men det er Kongehuset, som er til for Forsvarsforbundets Skyld. Det er Forsvarsforbundet, som vi vil ha bjerget. Jeg tror ikke netop, at det er nogen militaristisk Stormagt, vi derved vil bli; det er ikke militaristiske Drømme, vi forbinder med
160 Forsvarsforbundet, som vi ubetinget holder paa.

Nej, vi mener noget mere med det. Vi mener, at under Forsvarsforbundet maa vi kunne naa mere for norsk Selvstændighed og Frihed, end om vi stod uden det. Og dersom vi i den senere Tid ved, hvad der er hændt, har begyndt at tvile paa
165 dette, saa bør vi fjerne de Grunde, som vi har til Bekymring.

Dernæst mener vi med Forsvarsforbundet, at med dette ligger vi nær ved at naa den Fred, som alle Mennesker elsker.

170 Der er to Veje nu til Freden.

Den ene er Voldgiftsvejen; den anden er Forsvarsforbundenes Vej.

Dersom vi kan holde vort Forsvarsforbund purt og rent, d. v. s. saaledes, at det
175 viser Verden, at vi begge er selvstændige inden Rammen af dette, saa vil det baade lokke frem flere til at indgaa i vort Forbund, og der vil danne sig andre Forsvarsforbund til Udryddelse af Krig. Det er altsaa en stor Missjon, vi udfører, naar vi værger vor Selvstændighed inden Forsvarsforbundet. Ti saa viser vi det frem som Eksempel for Verden. Og paa dette - paa Forsvarsforbundene vil
180 Folkene engang gaa til Fred.

Derved har jeg nævnt det store, som er skeet, hver Gang vi har værget norsk Selvstændighed inden denne Forsvarsramme. Og her skal vi idag mindes dem, som har gjort det før. Ti det er ikke første Gang, Sverige har sat sig mod et enig
185 Storting og en enig Regjering i Norge. Jeg minder bare om Flagsagens Historie.

Men jeg minder ogsaa om, hvad de ældre af os har oplevet, - om Statholdersagen. Der stod den norske Regjering og det norske Storting enige, og endda blev det kastet overende i Sverige, da det kom til Stykket. Og da det endda
190 haardere blev prøvet, var der dog bare 3 norske Statsraader, som ikke vilde bøje sin norske Nakke under Svenskerne. Den ene af disse - som jeg nu nevner med Ære - var den fine, staute Birch-Reichenwald; den anden var Sjøulken Ketil Motzfeldt; og den tredje var Statsraad Petersen, denne Ridder uden Frygt og Daddel. Dersom alle I, som har Flag, vil tage dem og vifte med dem til Ære for
195 disse tre Navne, saa gjør I bra!

Men nu er vi kommen saa langt, at det er ikke alene tre Statsraader, - nu er det hele Statsraadet, som er stivnakket nok til at staa og Falde med en norsk sag. Og ved denne deres Troskab har de givet denne Sag ny Adkomst til Sejer. Og det er
200 derfor, vi nu skal gaa samlet ned til dem, for at vise dem, at om deres Troskab vil vi staa Hædersvagt. Vi gaar ned til dem med følgende Resolution:

I en for Fædrelandet alvorlig Stund har Mænd og Kvinder fra Kristiania og Omegn samlet sig for at bringe Ministeriet Steen sin Tak, fordi det med
205 Klogskab og Kraft har værget om Norges Ære og Ret og trofast har villet staa og falde med sit nationale Program.

Vi udtaler den trygge Forvisning, at Regjeringens Holdning med det norske Folks taknemlige Tilslutning skal bære Norges Sag frem til Sejer.

210

Ingen uden Nordmænd skal raade i Norge!

Et nifoldigt Hurra for Ministeriet Steen!

215

Kilde

Chr. Collin og H. Eitrem (red): Bjørnstjerne Bjørnson. Artikler og taler, bd. 2. Kristiania 1912, s. 247-253.

220

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/de-vil-bryde-sig-ind-i-vort-hus>